Onderwerp: Regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Ons kenmerk: 2022-005456

Nummer: -

Elst, 12 september 2023

AAN DE RAAD

1. VOORSTEL

1. Het '*Regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen*' vast te stellen.
2. Het '*Regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen*' te gebruiken als leidraad voor gesprekken met andere overheden (Rijk, regio, provincie en waterschappen) over de grote ruimtelijke opgaven zoals wonen, bereikbaarheid, energie, (circulaire) economie, landbouw en natuur, o.a. als inbreng voor het Ontwikkelperspectief bij de Nationale Omgevingsvisie Extra (Novex).
3. De uitgangspunten van het '*Regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen*' door te vertalen naar de gebiedsprogramma's waar de gemeenten in de Groene Metropoolregio samen met provincie, waterschappen en andere betrokkenen aan werken.

2. INLEIDING

De regionale Verstedelijkingsstrategie '*Meer landschap, meer stad*' bevat ambitie en principes voor de ruimtelijke opgaven wonen, mobiliteit, economie en leefomgeving richting 2040 en verder. De strategie agendeert dit bij (sectorale) Rijks-, provinciale en regionale investeringsinstrumenten en programma's. Tevens matchen we dit waar mogelijk met afspraken over programmering van functies en bijbehorende randvoorwaarden in de regio. Gebiedsuitwerkingen voeden hierbij concretisering van verstedelijkingsstrategie en -afspraken.

Het Rijk vraagt nu aan alle provincies een zogenaamd 'ruimtelijk voorstel'; hoe gaan zij in samenwerking met andere overheden belangrijke ruimtelijke opgaven vormgeven. Het nu voorliggende regioarrangement beschrijft dit voor onze regio. Het arrangement hanteert de vastgestelde Verstedelijkingsstrategie[1] als basis en beschrijft drie belangrijke uitbreidingen: landelijk gebied, circulaire economie én energie. De achterliggende gedachte is dat veel opgaven plaats moeten krijgen in het ruimtelijke domein en beschikbare fysieke ruimte schaars is. Keuzes zijn dan ook noodzakelijk om afwegingen te kunnen maken en middelen beschikbaar te stellen.

3. DOEL EN BEOOGD EFFECT

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen heeft het regioarrangement als kans aangegrepen om alle ruimtelijke opgaven in beeld te brengen. Door voort te bouwen op de samenwerking in de Verstedelijkingsstrategie (in relatie tot bijvoorbeeld Woondeal of RES) ontstaat een meer integraal en gedeeld toekomstbeeld van de regio richting 2040 en verder. Het regionale en bovenlokale beeld van de ruimtelijke opgaven helpt bij het invulling geven aan (het programmeren van functies in) lokaal omgevingsbeleid. Met het regioarrangement zijn gemeenten tevens beter voorbereid voor aansluiting op (actuele en toekomstige) programma's van het Rijk en provincie ten behoeve van investeringen voor de bijbehorende randvoorwaarden.

[1] *Deel 1 vastgesteld in uw raad op 5 oktober 2022, deel 2 vastgesteld op 15 november 2022.*

4. ARGUMENTEN

1. Groeien in balans vergt gezamenlijke keuzes van overheden

Het Regioarrangement helpt om onze regio in balans te laten groeien: '*Meer landschap, meer stad*'. In het zoeken naar ruimtelijke oplossingen proberen we daarbij zoveel mogelijk in de schaarse ruimte te combineren: natuurontwikkeling met waterberging of energietransitie, wonen met recreatief uitloop-gebied, et cetera. Soms is het ook nodig om keuzes te maken. Het regioarrangement agendeert deze afwegingen en keuzes bij partners. Het is immers belangrijk dat we dat in afstemming doen. Het regioarrangement geeft hiervoor een gezamenlijke inhoudelijk basis waarmee gemeenten, regio, provincie, waterschappen en Rijk toewijding tonen op (realisatie van) de doelen en ambities.

2. Actualisatie en verbreding van de verstedelijkingsstrategie biedt kansen voor realisatie

De Verstedelijkingsstrategie is gebaseerd op de vier opgaven wonen, mobiliteit, economie en leefomgeving. Over de nieuwe opgaven zoals transitie landelijk gebied, energie-infrastructuur en circulaire economie. Hierover zijn met provincie en Rijk nog geen afspraken gemaakt. Dit zijn wel belangrijke opgaven voor onze regio om in balans te groeien. Het regioarrangement is een belangrijk stap naar de realisatie van deze opgaven. Ook hier zijn randvoorwaarden nodig waarvoor middelen beschikbaar moeten komen. Het regioarrangement geeft een gezamenlijke basis om de kans op financiële middelen (subsidies en investeringen) te vergroten.

5. KANTTEKENINGEN EN RISICO'S

1. Haalbaarheid afhankelijk van externe factoren

We kunnen alleen groeien volgens onze strategie '*Meer landschap, meer stad'* wanneer de randvoorwaarden daarvoor ingevuld worden. We kunnen deze alleen realiseren als alle betrokkenen bereid zijn te investeren.

2. Abstractieniveau bij verbreding zorgt voor weinig extra richting

Het Regioarrangement is een opmaat naar afspraken die provincie en Rijk in het 'ruimtelijk voorstel' gaan maken over ruimtelijke inpassing van majeure opgaven en transities. Doordat we al enkele jaren samenwerken in de Verstedelijkingsstrategie, zijn de toekomstige opgaven qua mobiliteit, wonen, landschap en economie goed in beeld. Deze zijn ook als basis gebruikt in het arrangement. Nu wordt de Verstedelijkingsstrategie verbreed door extra transitiethema's te agenderen: energienetwerk, landelijk gebied en circulaire economie. Deze zijn echter veel abstracter geformuleerd. Hiermee wordt beoogd ook op deze thema's samenwerking met provincie te effecturen. Het globale abstractieniveau past hierbij, overeenkomstig de hoofdlijn die het Rijk beoogt in het 'ruimtelijk voorstel'. Op de extra geagendeerde thema's wordt hierdoor weinig extra richting gegeven; teksten zijn algemeen geformuleerd en kaartjes zijn indicatief. Door deze abstractie is er veel interpretatie mogelijk. Om in de (verwachtingen omtrent) interbestuurlijke samenwerking goed aan te sluiten op de Verstedelijkingsstrategie, misinterpretaties te voorkomen en de lokale autonomie in het omgevingsbeleid te respecteren, is een helder vervolgproces van belang. Het regioarrangement voorziet hier niet in. Aandachtspunt (bij inzet) in de regio is daarom om te komen tot een eenduidig en gebalanceerd beeld over de plek van regioarrangement in het 'langjarige en cyclische proces van actualisatie en uitwerking', o.a. naar gebieds- maar ook verstedelijkingsprogramma.

6. FINANCIËN

Het regioarrangement heeft geen financiële gevolgen. Afspraken over financiering worden gemaakt op basis van het gebiedsprogramma Middengebied. Indien het gebiedsprogramma en/of de afspraken met Rijk en provincie straks aanleiding geven tot eventuele aanvullende gemeentelijke investeringen, worden die apart aan u voorgelegd.

7. DUURZAAMHEID

a. Energietransitie

Slim omgaan met de beperkingen als gevolg van netcongestie, wordt regionaal aangepakt in drie sporen via het programma 'Gelderse Energie Infrastructuur' (GEIS, zie paragraaf 4.2.2). Aansluitend op de lokale aanpak, is de eerste stap het creëren van inzicht ten behoeve van risico-analyses.

b. Circulaire Economie

Ten behoeve van voorbereiding van het nieuwe Regionaal Programma Werklocaties (RPW) krijgt circulariteit extra aandacht. In paragraaf 4.2.3 staat o.a. inzicht verkrijgen in locatie-eigenschappen van circulaire bedrijvigheid en bijbehorende toekomstige ruimtebehoefte. Dit biedt handvatten om te komen tot afwegingen over welk type circulaire activiteiten gefaciliteerd kunnen worden in de regio.

c. Klimaatadaptatie

Paragraaf 4.1.2 beschrijft de adaptieve maatregelen. Met bv. dijkversterking wordt gewerkt aan waterveiligheid, voor vergroening van de leefomgeving is een financieringsstrategie in de maak. Ook landschapsversterking draagt bij; denk bv. aan inzet bij landschapszone Knoop 38, Danenberg en doorontwikkeling van Park Lingezegen.

8. VERVOLG

Planning

De provincie Gelderland gebruikt dit Regioarrangement als inbreng voor het 'ruimtelijk voorstel' dat zij aan het Rijk doet. Dit tezamen met de arrangementen voor de andere zes Gelderse regio's. Besluitvorming in Provinciale Staten hierover vindt plaats in december 2023. Daarna volgt een periode waarin Rijk en provincie afspraken maken over de uitvoering.

Omdat onze regio al een Verstedelijkingsstrategie heeft (met bijbehorende afspraken), zijn wij al bezig om uitvoering te agenderen in een Verstedelijkingsprogramma. Dit programma is eind 2023 gereed.

Parallel gaan we in gebiedsprogramma's aan de slag; dit biedt de mogelijkheid om lokale vraag-stukken (boven)regionaal te op te pakken. Raden besluiten over vertaling naar lokaal omgevings-beleid. Dit is aan de orde bij actualisatie Omgevingsvisie, waarvoor u eind 2023 koers en richting kiest.

De bovenstaande drie sporen worden in 2024 benut om vervolgens cyclisch (jaarlijks) te komen tot een Novex-uitvoeringsagenda. Omdat GMR en Foodvalley door het Rijk zijn aangewezen als één Novex-gebied, maken we rechtstreeks afspraken met ministeries over de grote ruimtelijke opgaven. Daartoe wordt ontwikkelperspectief opgesteld, dat onze regionale opgaven rechtstreeks verbindt aan de 22 nationale programma's van het Rijk. Ook het Novex-Ontwikkelperspectief bouwt voort op de Verstedelijkingsstrategie, waarbij de aanvullingen uit het Regioarrangement mee worden genomen in het gezamenlijke Novex-Ontwikkelperspectief.

Communicatie

Over de aanpak en richting van dit Regioarrangement, informeerden wij u op 11 april 2023 met een raadsmemo. In samenwerking met gemeenten, provincie en waterschappen heeft de Groene Metropoolregio dit proces uitgevoerd. Op 8 mei 2023 vond een radenbijeenkomst plaats. Verdere communicatie wordt gecoördineerd door de regio. Dit in afstemming met de provincie, gezien arrangementen voor de andere regio's en de link met het 'ruimtelijk voorstel'.

Initiatiefnemer, interactievorm en rol gemeente

De gemeente Overbetuwe draagt met de Verstedelijkingsstrategie bij aan uitvoering en actualisatie van beleid. Samen met regiogemeenten, provincie en waterschappen werken we nu ook samen bij de aanvullingen uit het Regioarrangement. De Groene Metropoolregio en provincie stemmen in dit proces af met regionale stakeholders over het onderzoek en de tussenresultaten. Nadere participatie is mogelijk bij doorwerking in lokaal omgevingsbeleid; bv. actualisatie van de 'Omgevingsvisie Overbetuwe 2040' en/of de daaruit volgende gebiedsprocessen of projecten.

Evaluatie

De Verstedelijkingsstrategie beoogt een langjarige samenwerking tussen regio, provincie en Rijk. In dit proces zullen tussentijds momenten aan de orde zijn waarin deze samenwerking herijkt kan worden. Op regionaal niveau behoort de Verstedelijkingsstrategie tot de opgave 'Groene Groei' die via verantwoor-ding en jaaragenda's in de P&C-cyclus wordt betrokken. Op lokaal niveau wordt door-werking naar omgevingsbeleid opgepakt bij actualisatie van de 'Omgevingsvisie Overbetuwe 2040'.

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,

de gemeentesecretaris	de burgemeester
P.J.E. Breukers	R.P. Hoytink-Roubos

9. Relevante stukken

a. Meer landschap, meer stad | Regioarrangement Groene Metropoolregio
b. Set met kaarten in hoge resolutie
c. Raadsbesluit

Portefeuillehouder: Wethouder Dimitri Horsthuis-Tangelder
Behandelend ambtenaar is Stefan Tempelman. Technische vragen dienen uiterlijk donderdagmorgen om 08:00 uur voor de betreffende politieke avond te worden gesteld via griffie@overbetuwe.nl